

Науково-дослідний відділ історичних колекцій

Галина Сварник

завідувач науково-дослідного відділу історичних колекцій
ЛННБУ ім. В. Стефаніка

У статті йдеться про причини створення у 2003 р. науково-дослідного відділу історичних колекцій ЛННБУ ім. В. Стефаніка, його діяльність, і сучасні завдання, зокрема — дослідження культурної спадщини в контексті польсько-української міжнародної співпраці. Зроблено огляд науково-дослідної тематики та персонального складу ВІКу.

Ключові слова: історичні колекції, реституція культурних цінностей, документальна спадщина, польсько-українські взаємини, Львівська національна наукова бібліотека, Національний заклад ім. Оссолінських у Вроцлаві.

The article describes the necessity of organizing and present activities of the Scientific-Research Department of Historical Collections. The Department existed in the Lviv V. Stefanyk National Scientific Library of Ukraine from 2003 and works on the researching of cultural heritage in context of Polish-Ukrainian international relationships.

The state of research-scientific studies and personal stage of Department of Historical Collections is presented.

Keywords: historical collections, restitution of cultural heritage, documentary collections, Polish-Ukrainian relationships, international politics of restitution, Lviv V. Stefanyk National Scientific Library of Ukraine, Ossolineum Library in Wroclaw.

В статье идет речь о причинах создания в 2003 г. научно-исследовательского отдела исторических коллекций ЛННБУ им. В. Стефаніка, его деятельность и современные задания, в частности — исследования культурного наследия в контексте польско-украинского международного сотрудничества. Сделано обзор научно-исследовательской тематики и персонального состава отдела.

Ключевые слова: исторические коллекции, реституция культурных ценностей, документальное наследие, польско-украинские отношения, Львовская национальная научная библиотека, Национальное заведение им. Оссолинских во Вроцлаве.

Одним із наймолодших науково-дослідних структурних підрозділів бібліотеки є науково-дослідний відділ історичних колекцій, історія якого триває всього сьомий рік, проте є знаковою і показовою для нового часу. Вперше в системі бібліотечних установ України створено окремий колектив науковців, дослідницька робота якого спрямована на вивчення долі бібліотечних, музейних та архівних збірок у період Другої світової війни, втрат і переміщення культурних цінностей на Захід і на Схід. Замовчувана донедавна «незручна» тематика культурної політики тоталітарних режимів особливо увиразнюється у Львові — місті багатьох культур, яке зазнало в 1940-х роках найважчих культурних втрат і катастрофічної зміни історичного обличчя. Для ЛННБУ ім. В. Стефаника як інституції-спадкоємця сотень галицьких національних, релігійних і світських, громадських, державних і приватних бібліотечних і музейних колекцій вивчення цієї тематики є відповіддю на виклики сучасності.

Виконуючи резолюцію Президії НАН України 32 835 від 27 грудня 2002 р., рішенням Вченої ради ЛНБ ім. В. Стефаника НАНУ 1 квітня 2003 р. був створений **науково-дослідний відділ історичних колекцій (ВІК)** з метою наукового дослідження та складання документації про бібліотечні колекції, зібрання, особисті бібліотеки та рукописні матеріали в Україні й за кордоном, їх формування, історію та сучасний стан збереження.

Організувати роботу відділу історичних колекцій дирекція ЛНБ запропонувала відомому архівісту **Галині Іванівні Сварник**, яка вже мала чималий практичний досвід у дослідженні україніки за кордоном, історії рукописних та книжкових збірок, зокрема, рукописних збірок Бібліотеки Наукового товариства ім. Шевченка у Львові. Автор понад 100 статей, підготувала біля 10 науково-довідкових видань, путівників по фондах, збірників документів та листування, переклала низку художніх творів та історичних джерел з німецької та польської мов.

Завдяки тривалій співпраці з дирекцією та колегами із Національної бібліотеки у Варшаві (БНВ), починаючи з 1990 р., докладно вивчила й описала цінні українські збірки з бібліотеки Наукового товариства ім. Шевченка у Львові, вивезені під час Другої світової війни з рукописного відділу Львівської філії

Бібліотеки Академії наук УРСР. У 1945 р. львівські архіви потрапили до Національної бібліотеки у Варшаві, де переховувались від дослідників понад 40 років. На сьогодні архів НТШ у Варшаві опрацьований, змікрофільмований і доступний для використання, зокрема, завдяки його докладному описові, який опублікувала Галина Сварник у 2005 р. Окрім цього, досліджувала долю різних українських історичних колекцій: «Архівна спадщина Дмитра Донцова» (2004); «Архів Івана Франка в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України» (2006); «Доля варшавських архівів УНР-івської еміграції під час II світової війни» (2008); «Архів товариства «Просвіта»: історія, формування, сучасний стан» (2009).

Початково структурний підрозділ отримав назву науково-дослідного відділу документації ЛНБ ім. В. Стефаника НАН України. У травні 2003 р. було оголошено перший конкурс на заміщення вакантних посад співробітників відділу, який завершився зарахуванням 1 липня 2003 р. **Романа Володимировича Дзюбана** на посаду молодшого наукового співробітника сектору колекцій в Україні. Тема наукового дослідження Романа Дзюбана — «Втрати львівських бібліотек, музеїв та архівів під час II світової війни та в післявоєнний період», — вдало збіглася з магістральним напрямом відділівської тематики. Автор біля 40 статей, серед яких — «Огляд фонду архівного управління у м. Львові за 1941–1944 рр.» (2004); «Втрати культурних цінностей з II відділу Staatsbibliothek Lemberg у 1944 р.» (2008); «Бібліотека «Народного Дому» у Львові та її втрати в роки Другої світової війни» (2009); серія статей — «Львівські рисунки Дюрера: проблеми втрати й повернення» (2005); «Чи повернуться в Україну рисунки Дюрера» (2006); «Переміщення і втрати мистецьких пам'яток з львівських музеїв під час Другої світової війни» (2006); «Як було втрачено Рафаеля, Тиціана, Рембрандта... Деякі епізоди вивезення мистецьких пам'яток зі Львова за нацистської окупації (1941–1944 рр.)» (2007); «Едвард Хвалевік і його «Zbiory polskie» (1916–1927) в контексті втрат українських культурних цінностей» (2007) — присвячена тематиці вивезення мистецьких пам'яток зі Львова за нацистської

окупації, зокрема, знаменитої колекції рисунків Альбрехта Дюрера й інших творів світового мистецтва та післявоєнних спроб їхнього повернення. Упорядник збірників листування, перевидання історичних праць тощо; сфера особливих зацікавлень — персоналістика.

До кінця 2003 р. відділ залишався в такому складі. Перший рік роботи був зосереджений на ознайомленні з діяльністю структурних підрозділів бібліотек України й Польщі схожого профілю, складанні планів роботи та посадових інструкцій, випрацюванні методики науково-дослідної праці й базових нормативних документів, що відбувалося в тісній співпраці з керівником Науково-методичного відділу ЛНБ С. А. Арсірій, яка самовіддано ділилася досвідом, давала багато конкретних рекомендацій і, водночас, відкрито й позитивно ставилася до нових пропозицій. Виявилося, що готових відповідних методик в Україні ще не існувало й довелося опиратися на емпіричний досвід, враховуючи здобутки в цій ділянці найближчих сусідів.

Практично всі напрями досліджень виявились перспективними, хоча часто доводилось коригувати плани праці через недостатність фінансування закордонних відряджень та інші об'єктивні причини. Передбачалося створити два сектори, які б займалися дослідженням колекцій у бібліотеках України та поза її межами. Проте через обмежений склад відділу — 4 особи — поділ на сектори виглядав недоцільним. Водночас розпочалося ознайомлення з документальними джерелами та фаховою літературою, які склали основу баз даних.

Того ж 2003 р. у травні відбулося третє засідання групи експертів Міжурядової українсько-польської комісії у справах охорони та повернення втрачених і незаконно переміщених під час Другої світової війни культурних цінностей, спеціально присвячене питанню Оссолінеуму. На цьому засіданні було конкретизовано участь польської сторони в описанні архіву Національного закладу ім. Оссолінських та науковому опрацюванні, виданні анотованого каталогу і мікрофільмуванні польських часописів у ЛНБ ім. В. Стефаника, та української сторони — в упорядкуванні матеріалів Наукового товариства ім. Шевченка у

Львові, що зберігаються в НЗіО у Вроцлаві. Водночас, експерти польської сторони висловили пропозицію обміняти архів НЗіО в ЛНБ на матеріали архіву НТШ у НЗіО після їх опрацювання і мікрофільмування. Українська сторона взяла цю пропозицію до відома, хоч і не погодилась на неї, і співпраця між двома інституціями почала набирати конкретних і прагматичних вимірів*. Зустріч дала поштовх для подальшого поглиблення міжнародного співробітництва й окреслила конкретні завдання для новоствореного відділу в плані вивчення львівських рукописних збірок, вивезених свого часу до Польщі. Майже два місяці тривала праця в цьому напрямі в Національному закладі ім. Оссолінських у Вроцлаві та в Національній бібліотеці у Варшаві.

У жовтні 2003 р. було проведено другий конкурс, за підсумками якого зараховано до штату ще двох співробітників — досвідченого бібліографа Маргариту Кривенко та історика-архівіста Володимира Муравського, які розпочали працю в січні 2004 р., у квітні того ж року до відділу прийшов історик Ярослав Кіт.

Таким чином, від 2004 р. відділ почав працювати у повному складі:

бібліограф **Маргарита Олександрівна Кривенко**, науковий співробітник. Сфера зацікавлень — бібліотекознавство, книгознавство, бібліографознавство, краєзнавство, персоналістика. Автор біля 100 публікацій, наукових статей (серед них — «Бібліотека «Студіону» у Львові: переміщення книжкових та рукописних колекцій (1940–1947)» (2005); «Історія книгозбірні «Студіону»: мовою документів і спогадів» (2006); «Рукописна збірка бібліотеки «Студіону» у Львові (1909–1940) (за фрагментом каталогу)» (2007); «Шляхи і методи дослідження розпорошених бібліотек (на прикладі книгозбірні «Студіону» у Львові)» (2007); «Літопис монастиря священномученика Йосафата Студійського у Львові» як джерело до вивчення історії книгозбірні

* На жаль, і досі спостерігається нерівнозначний процес оцифрування польською стороною матеріалів архіву Оссолінеуму, інших фондів відділу рукописів ЛННБУ ім. В. Стефаніка та періодичних видань на постійній основі, в той час як українська сторона отримала досі лише першу партію цифрових копій матеріалів з відділу рукописів НЗіО у Вроцлаві.

«Студіону» (1909–1940)» (2008); «Мистецькі цінності книгозбірні «Студіону» у Львові» (2008); «Книгозбірня «Студіону» у фонді Львівської національної наукової бібліотеки України ім. В. Стефаника: видання XIX — першої половини XX ст.» (2009); «Щоб воскресити минуле і знати сьогодення: до 100-річчя з часу заснування книгозбірні «Студіону» у Львові (1909–1940)» (2009); «Rossica» бібліотеки «Студиона» во Львові (1909–1940) как составляющая национальных библиографий славянских народов» (2010) та ін.), бібліографічних покажчиків і методичних розробок. З 2005 р. досліджує велику українську історичну колекцію — «Книгозбірню «Студіону» у Львові (1909–1940)»; на основі вперше введених у науковий обіг архівних матеріалів вона здійснила комплексне вивчення історії створення та функціонування книгозбірні, яку заснував митрополит Андрей Шептицький, простежила джерела комплектування, особливості опрацювання, зберігання і використання фонду; збрала довідково-біографічний матеріал про працівників та читачів. Важливим є відтворення процесу ліквідації книгозбірні та переміщення її книжково-рукописних колекцій, втрат та сучасних місць зберігання її віцілих частин. У березні 2010 р. успішно захистила кандидатську дисертацію на цю тему, яку планує продовжити підготовкою до друку каталогу «Книгозбірня «Студіону» у Львові (1909–1940)».

Також М. Кривенко дослідила люблінську частину найдавнішої української Бібліотеки греко-католицької митрополичої капітули в Перемишлі, яка в післявоєнний період була розпорощена по різних бібліотеках Польщі. Цій темі присвячено статтю «Бібліотека Перемиської греко-католицької капітули: ліквідаційний етап (за архівними матеріалами м. Любліна)» (2009).

Історик **Володимир Михайлович Муравський**, молодший науковий співробітник. Сфера зацікавлень — архівна україніка за кордоном, історія Організації українських націоналістів міжвоєнного періоду, персоналістика. Займається питаннями концентрації бібліотечних фондів ЛННБУ ім. В. Стефаника. Автор близько 20 статей, упорядник збірників документів та науково-довідкових видань; працює над тематикою процесів концентрації збірок, які відбувалися в ЛНБ у 1940–1946 рр. Виявив і впорядкував

комплекс документальних матеріалів, присвячених цій темі, опрацював дуже цінне джерело «Щоденник відділу концентрації». Введення в науковий обіг та аналіз цих матеріалів дозволить не лише відтворити картину і методи сучасного фондового складу ЛННБУ ім. В. Стефаника, а й простежити та задокументувати шляхи надходження, переміщення та розпорошення історичних збірок та колекцій, заповнити велику прогалину в історичній документації та паспортизації історичних колекцій.

Володимир Муравський виявив й описав чисельні збірки документів з українки закордоном, зокрема, в Польщі, Чехословаччині, США й Канаді, значно доповнивши джерельну базу даних Довідника про українські книжкові та рукописні зібрання Центрально-Східної Європи. Історичні зацікавлення В. Муравського, а саме джерелознавчі аспекти історії ОУН (1929–1934 рр.), пов'язані з тематикою відділу дослідження історичних колекцій в Україні та українки закордоном. Присвятив цій темі низку документальних публікацій та статей: «Учасники Конгресу українських націоналістів 1929 року» (2004); «Протоколи засідань військової та ідеологічної комісії Конгресу Українських націоналістів 1929 р.» (2004); «Засновники ОУН» (2004); «Документи Міністерства закордонних справ Чехословаччини про т. зв. «Архів Сеника» (2005); «Листування Євгена Онацького з єпископом Іваном Бучком» (2004); «Кадрова криза ОУН та суд над П. Кожевниковим» (2006). Підготував до друку збірник документів і матеріалів «Конгрес Українських Націоналістів 1929 р.» (2006), автор численних статей до «Енциклопедії Львова».

Історик **Ярослав Ігорович Кіт**, молодший науковий співробітник, допоміг створити кілька варіантів програмного забезпечення для складання баз даних історичних колекцій. Технічне забезпечення досліджень дозволило вирішити ряд практичних завдань у створенні електронного банку даних історичної документації про бібліотечні, музейні, церковні та архівні книжкові й рукописні колекції та зібрання. У вересні 2004 р. Я. Кіт отримав стипендію Міністерства освіти Польщі й перебував на стажуванні в Національному закладі ім. Оссолінських у Вроцлаві до червня 2005 р. Під час стажування він виконував роботу з виявлення рукописної українки у фондах НЗіО та опрацьовував

періоду. Після кількох дослідницьких стипендій у Вроцлаві, Варшаві та Мюнхені 2007 р. він вирішив продовжити свою освіту в Католицькому університеті в Любліні.

На його місце до ВІК прийшла досвідчений бібліотечний працівник **Леся Михайлівна Кусий**, науковий співробітник, працює у відділі з листопада 2007 р. Сфера зацікавлень: історія видавничої справи, пресо-, книго- і бібліотекознавство. Автор близько 20 статей і досліджень. Займається історією відділу спецфондів ЛНБ ім. В. Стефаніка — важливої складової частини у структурі радянської бібліотеки, де зосереджувалась цінна частина історичних колекцій ЛНБ, — від створення підрозділу до його ліквідації. Першими з цієї серії є статті: «Спецфонд» Львівської філії бібліотеки АН УРСР: початки організації (1940–1941)» (2007) та «Відділ спецфондів Львівської наукової бібліотеки АН УРСР (1945–1953)» (2008), планується видати нарис історії «Спецфонду» бібліотеки за 1940–1991 рр.

14 квітня 2009 р. в Київському національному університеті ім. Т. Шевченка Л. Кусий захистила кандидатську дисертацію із соціальних комунікацій за спеціальністю теорія та історія видавничої справи та редагування на тему: «Михайло Таранько — видавець і редактор українських часописів та книжкових серій для дітей і молоді (1919–1939 рр.)». У праці здійснено комплексне дослідження редакторської та видавничої діяльності М. Таранька для дітей і молоді, проаналізовано структуру, зміст, проблемно-тематичні напрями, жанрову специфіку часописів «Світ Дитини» та «Молода Україна» і книжкових серій, репертуар видавництва М. Таранька. Проаналізовано найвартісніші твори учасників літературного процесу міжвоєнного двадцятиліття, реконструйовано біографію М. Таранька.

Науково-дослідна діяльність ВІК відбувається у формі підготовки до друку монографій, довідників, каталогів, збірників документів за тематикою та формування електронних баз даних. Необхідність документувати втрати ЛНБ у часи окупації Львова чужоземними загарбниками зумовила підготовку збірника документів «**Львівська наукова бібліотека ім. В. Стефаніка НАНУ. Переміщення книжкових та рукописних колекцій**

під час Другої світової війни та в післявоєнний період». Для підготовки збірника здійснено комплексний перегляд і опрацювання ряду архівних та бібліотечних зібрань: відділу рукописів, архіву ЛННБУ ім. В. Стефаніка, фондів Центрального державного історичного архіву України у Львові (ЦДАЛ), Державного архіву Львівської області (ДАЛО), збірок архіву Президії НАНУ, Інституту літератури НАНУ, Інституту рукопису НБУ ім. Вернадського та Центрального державного архіву вищих органів державної влади і управління України (ЦДАВОВУ). Укладено переліки виявлених документальних матеріалів по різних сховищах. Виготовлено паперові та цифрові копії документів і матеріалів, епістолярію і мемуаристики, з яких сформовано комплекс історичної документації. Готується до видання 1-й том збірника «Львівська національна наукова бібліотека України ім. В. Стефаніка: переміщення і втрати фондів (1939–1945 рр.)».

У ході цієї роботи виявлено документальні матеріали у збірках Національного закладу ім. Оссолінських у Вроцлаві, де опинилася значна частина збірок довоєнного львівського Оссолінеуму, документація бібліотеки Наукового товариства ім. Шевченка у Львові та інших львівських інституцій. Складено списки виявлених матеріалів та виготовлено цифрові копії важливіших документів і матеріалів. Паперові й цифрові копії матеріалів з відділу рукописів НЗіО у Вроцлаві використовуються різними відділами ЛННБУ ім. В. Стефаніка для написання історичних нарисів про окремі структурні підрозділи бібліотеки.

Другим масштабним завданням ВІКу стала підготовка **Довідника про українські книжкові та рукописні зібрання Центрально-Східної Європи** (тема затверджена Постановою Бюро відділення історії, філософії та права НАН України 10 січня 2005 р.). Виконання теми передбачає пошукову роботу з виявлення, обліку і складання реєстру бібліотечних, музейних та архівних установ в Україні та за кордоном. Дослідження спрямоване на вивчення українських історичних книгозбірень, архівних та рукописних колекцій у країнах Центрально-Східної Європи, зокрема, в Польщі. Докладнішого опрацювання потребують бібліотеки наукових, церковних інституцій, навчальних закладів, архівних та музейних установ; практично відсутня

інформація про приватні бібліотечні зібрання українських громадських, політичних та релігійних діячів. Зокрема, дослідження має на меті простежити післявоєнну долю книгозбірень еміграційних осередків у Польщі й зібрати про них відповідні матеріали. Шляхом пошуку та копіювання відповідних матеріалів з літератури, вивчення довідково-інформаційних видань, періодики, науково-довідкового апарату бібліотек, архівів, музеїв, інтернет-ресурсів та перевірки відомостей *de visu* під час закордонних відряджень формується банк даних історичної документації про книжкові й рукописні колекції та зібрання. Виявлено та внесено до бази даних з друкованих джерел 13 архівних, музейних та бібліотечних установ і 81 збірку документів. Укладено перелік тематичної бібліографії (загальної), яка стосується рукописної україніки в Польщі, а до довідки про кожну з інституцій укладено спеціальну бібліографію, яка становить окрему базу. Опрацьовано дані про 18 населених пунктів Польщі: Бохня, Варшава, Вроцлав, Закопане, Катовіце, Коросно, Краків, Люблін, Перемишль, Познань, Ряшів, Сандомир, Серадз, Студиводи, Сянок, Холм, Цехановець, Ярослав. Укладено реєстр польських інституцій, фонди яких містять україніку. Вивчено та здійснено науковий опис окремих історичних збірок закордоном.

Логічним етапом у дослідженні історичних колекцій стала науково-дослідна робота з їх паспортизації. Вже у 2004 р. було розпочато опрацювання методики паспортизації. М. Кривенко провела ряд консультацій з розробниками методик паспортизації колекцій (зокрема, з заступником генерального директора НБУВ Л. В. Мухою). У відділі бібліотечних зібрань та історичних колекцій НБУВ М. Кривенко ознайомила з структурою, довідковим апаратом та основними напрямками роботи відділу, скопіювала ряд документів, зокрема зразки паспортів окремих бібліотек. На підставі цих матеріалів опрацювала попередню схему паспорта. Організовано роботу з виявлення і паспортизації бібліотечних зібрань і колекцій ЛННБУ ім. В. Стефаника на основі друкованих і рукописних джерел, створено бази даних, складено науковий опис історичних бібліотечних колекцій та зібрань.

У ВІКу формується ряд **електронних баз даних**: матеріали до історії переміщення і втрат фондів львівських бібліотек, архівів та музеїв у роки Другої світової війни та післявоєнний період (фонди відділу рукописів ЛННБУ, архіву ЛННБУ, ДАЛО, ЦДАЛ, ЦДАВОВУ, ЦДАГОУ, відділу рукописів Інституту літератури ім. Шевченка, архіву Президії НАНУ, Інституту рукопису НБУВ та ін.); Довідник «Українські книжкові та рукописні зібрання Центрально-Східної Європи»; Україніка в архівах та бібліотеках за кордоном (Канада, Польща, Німеччина, Росія, США, Чехія та ін.). Створено комп'ютерні бази даних рукописних та книжкових колекцій в інституціях Польщі та основних публікацій про них, зокрема, за довідником Едварда Хвалевіка «Zbiory polskie» (1929), яку планується доповнити післявоєнними даними. Укладено переліки фондів і виявлених матеріалів та ксеро-, фото- і цифрові копії важливіших документів, які формують суттєву базу дослідної та видавничої роботи відділу.

З 2003 р. — від початку свого заснування, співробітники ВІКу досліджували такі історичні колекції: *Галина Сварник* — архівні й рукописні збірки Бібліотеки НТШ у Львові; архів Дмитра Донцова; архів Івана Франка в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України; варшавські архіви УНР-івської еміграції; архів товариства «Просвіта»; архів Легіону Українських Січових Стрільців у Національній бібліотеці у Варшаві; *Маргарита Кривенко* — книгозбірню «Студіону» у Львові; бібліотеку Перемиської греко-католицької капітули; *Леся Кусий* — відділ спецфондів Львівської наукової бібліотеки АН УРСР; *Володимир Муравський* — документи Міністерства закордонних справ Чехословаччини; архіви ОУН; документацію відділу концентрації Львівської філії БАН; *Роман Дзюбан* — бібліотеку «Народного Дому» у Львові; фонд Архівного управління у м. Львові за 1941–1944 рр.; П відділ Державної бібліотеки у Львові 1944 р.; мистецькі пам'ятки і збірки Львова, зокрема, колекцію рисунків Альбрехта Дюрера; «Zbiory polskie...» Едварда Хвалевіка (1916–1927) та ін.

Тематика публікацій працівників відділу а також **видань**, підготованих спільно з іншими науковими установами Львова,

виходить поза рамки дослідження окремих колекцій і охоплює широкий контекст історії культурних процесів та велике коло персоналій. За понад п'ять років діяльності відділу окремими книжковими виданнями вийшли:

Листи Михайла Грушевського до Михайла Мочульського (1901–1933) / НАН України, Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника, Центр. держ. іст. архів України, м. Львів ; упоряд. *Р. Дзюбан* ; наук. ред. *Г. Сварник*. — Львів, 2004. — 152 с., іл. — (Епістолярій).

Лукіянович Д. Маківка — гора стрілецької невмирущої слави / *Денис Лукіянович* ; упоряд. *Р. Дзюбан* ; наук. ред. *Г. Сварник* ; НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника. — Львів, 2005. — 150, [3] с., іл.

Рукописи, документи і матеріали Михайла Грушевського у фондах Центрального державного історичного архіву України у Львові / упоряд. *О. Мартиненко* ; ред. *Г. Сварник*. — Львів, 2005. — 220 с.

Сварник Галина. Архівні та рукописні збірки Наукового товариства ім. Шевченка в Національній бібліотеці у Варшаві : каталог-інформатор / *Галина Сварник*. — Варшава ; Львів, 2005. — 352 с. : іл.

Ярослав Дашкевич : біобібліогр. покажч. / НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника ; уклад. *М. Кривенко*. — Львів, 2006. — 264, [1] с., іл.

Дашкевич Я. Постаті : нариси про діячів історії, політики, культури / *Ярослав Дашкевич* ; упоряд.: *Мирон Капраль, Галина Сварник, Ігор Скочиляс* ; НАН України, Ін-т укр. археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського, Львів. відділення, Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. — Львів, 2006. — 703 с. ; 2-е, виправл. й доповн. вид. — Львів, 2007. — 807 с.

Листування Юра Меженка з Ярославом Дашкевичем (1946–1969) / упоряд.: *Р. Дзюбан, Г. Сварник* ; наук. ред. *Я. Дашкевич*. — Львів, 2009. — 374 с. : іл. — (Епістолярій).

Львів. Місто наших героїв : пугівник / *Дедик О., Козицький А., Мороз В., Муравський В.* ; за ред. *А. Козицького*. — Львів : Літопис, 2009. — 248 с. : іл.

Нескінченна подорож. Книга пам'яті Ореста Мацюка / уклад.: *Г. Сварник, І. Сварник, Б. Якимович* ; редкол.: *Б. Якимович*

(співголова), *Д. Пельц* (співголова), ... *Г. Сварник*; редактори: *Г. Сварник, Б. Якимович*. — Львів: Видавн. центр. ЛНУ ім. І. Франка, 2009. — 372 с., іл.

Олена Степанів — Роман Дашкевич: спогади і нариси / упоряд: *Г. Сварник, А. Фелонюк*. — Львів: ЛА «Піраміда», 2009. — 632 с., іл.

Науковці відділу написали понад 100 гасел до «Енциклопедії Львова».

У відділі готуються до друку видання:

Книгозбірня «Студіону» у Львові (1909–1940): каталог / упоряд. *М. Кривенко*;

Архів Легіону Українських Січових Стрільців у Національній бібліотеці у Варшаві: каталог / упоряд. *Г. Сварник*;

Михайло Таранько — видавець і редактор українських часописів та книжкових серій для дітей і молоді (1919–1939 рр.) / упоряд. *Л. Кусий*;

Щоденник Мирона Кордуби 1918–1919 рр. / упоряд. *В. Муравський*;

Ярослав Дашкевич: Книгознавство і пресознавство: збірник праць / упоряд. *Г. Сварник*;

Листування Федора Максименка з Юрієм Меженком (1940–і рр. — 1969 р.) : збірник епістолярію / упоряд.: *Р. Дзюбан, Г. Сварник*.

Дослідницька робота ВІК має великі завдання і перспективи. Процеси реєстрації та реституції втрачених українських культурних цінностей, які опинилися за кордоном і зберігаються зараз у різних архівах і бібліотеках, вимагають системного підходу до виявлення, описання і вивчення. Необхідно не лише займатися виявленням, але й готувати до видання серії збірників документальних матеріалів, інвентарів, каталогів та інших науково-довідкових видань. Одним із пріоритетів національної наукової бібліотеки повинно стати об'єктивне незаідеологізоване знання про свою історію, щоб гідно відповідати на виклики нового часу й працювати з європейськими науковими установами на рівних.